

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Русанова С.Ю.

к.ю.н., асистент;

Сейдаметов Р.Р.

студент,

Кримський юридичний інститут

НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ В АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРИМ

Міжетнічні відносини – різновид соціальних зв'язків між структурними елементами суспільства, об'єктом і суб'єктом яких є етнічні групи, на які впливають історичні, соціальні, культурні, психологічні (або їх виділяють як особистісні) і ситуативні і політичні чинники. Сукупність усіх цих факторів формують посилення для міжетнічних відносин в Україні [1, с. 24].

З набуттям незалежності Україна стала перед проблемою вибору стратегії свого етнополітичного розвитку – системи політичних поглядів (ідеології) та заходів з боку держави щодо регулювання етнонаціональних аспектів життя суспільства. [2, с. 67] Складність вирішення даної проблеми обумовлюється не тільки необхідністю подолання важких політичних, соціально-психологічних, мовно-культурних та інших наслідків деформації етнонаціональної сфери в минулому, а й потребою гарантування етнічних прав та узгодження з цією метою інтересів понад 100 різних за чисельністю, характером етнічності, поведінковим стереотипам і конфесійними ознаками етнічних спільнот і груп. Їх спільне проживання породжує ряд процесів і тенденцій, що роблять істотний вплив на стан і стабільність розвитку держави, а саме: формування політичної нації, консолідацію та інтеграцію всіх етносів в державно творчому процесі; підйом самосвідомості та активну самоорганізацію етнічних спільнот, їх конституювання на політичному рівні; поглиблення взаємовпливу аспектів політичної і міжетнічної стабільності; посилення впливу проблем етнонаціональних процесів на суспільно-політичне та економічне життя окремих регіонів і держави в цілому. [3, с. 226]

Значно серйозніша проблема, пов'язана зі станом міжнаціональних відносин, що склалася в Криму. Автономна Республіка Крим – це батьківщина кримськотатарського народу, державність якого існувала до 1738 року. Але в 1944 р. більшість кримських татар було насильно депортовано. Процес їх повернення почався з кінця 1980-х років і триває досі. Сьогодні кримські татари становлять 10% населення Криму (близько 270 тисяч). За розрахунками, ще не менш 250 тисяч депортованих залишаються в місцях депортації та шукають можливості повернення на батьківщину.

На сьогодні треба констатувати, що цей народ переживає критичний період своєї історії – період, коли вирішується питання про те, чи зможе він реалізувати шанс на своє відродження як самобутня етнокультурна спільність, що склалася історично в Криму.

Забезпеченню відновлення прав депортованих народів сприяє Концепція міжетнічних відносин в Автономній Республіці Крим. Законодавчими актами, які юридично забезпечують реалізацію зазначеної Концепції, є: Конституція України, Конституція Автономної Республіки Крим, «Декларація прав національностей України», Закон України «Про національні меншини в Україні» і т.д.

Міжетнічні відносини є найважливішою сферою діяльності держави. Їх регулювання і вдосконалення в Автономній Республіці Крим вимагає координації зусиль державної влади, органів місцевого самоврядування та національно-культурних товариств. Сприяти відновленню та реалізації прав депортованих народів покликані органи державної влади та органи місцевого самоврядування, серед яких Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим та відповідні органи виконавчої влади всіх рівнів, Республіканський комітет у справах національностей і депортованих громадян Автономної Республіки Крим тощо.

Враховуючи весь комплекс проблем, пов'язаних з етнополітичною ситуацією в Автономній Республіці Крим, першочерговими завданнями республіканських органів влади і управління на сьогодні є: вдосконалення механізму міжетнічного співробітництва та гармонізація міжетнічних відносин на основі узгодження інтересів етнічних спільнот, регіону та загальнодержавних національних інтересів; широке залучення громадських організацій, створених за етнічною ознакою та їх об'єднань до участі в розробці та здійсненні спільно з органами державної влади та місцевого самоврядування державної етнополітики, вдосконаленні міжетнічних відносин у регіоні; здійснення конфесійної політики, спрямованої на формування толерантного ставлення віруючих до послідовників інших релігій; протидія тенденціям конфесійного сепаратизму і релігійного екстремізму, сприяння діалогу церков і релігій.

Враховуючи той фактор, що зараз депортовані народи, зокрема кримські татари переживають важкий період свого існування та становлення як окремого етносу, зазначимо, що для достатнього рівня їх асиміляції в українське суспільство існує безліч перешкод. Однією з основних перешкод є так званий «ісламський чинник». Слід зазначити, що цей фактор створює додаткові труднощі для кримських татар у зв'язку з процесами їх інтеграції, оскільки нерідко слугує зброєю антикримськотатарської пропаганди. Також спекулятивним питанням виявилася тема сепаратизму кримських татар, адже в суспільстві існує міф про бажання багатьох кримських татар відокремити Крим від України. Це спростовують соціологічного опитування «Соціально-економічні проблеми кримськотатарського населення», що свідчить, що 86, 4% кримських татар за присутність Криму в складі України.

Враховуючи появу цих міфів, треба розуміти, що будь-яке незнання про явище, як відомо, породжує безглузді пересуди і неосвічені уявлення. Масове повернення кримських татар в Україну викликало появу безлічі різних міфів і далеких від істини думок, тому що більшість людей майже нічого не знає про цей етнос. Отже, наприкінці можна сказати, що сьогодні в Україні, зокрема в Автономній Республіці Крим, міжетнічним відносинам приділяється недостатньо уваги, що призводить до нерозуміння громадянами державної політики і породжує стереотипізацію в міжетнічних відносинах. Тому дослідникам і державі треба приділяти більше уваги міжетнічним відносинам, щоб фактор багатоетнічності не ставав перешкодою в розвитку незалежної української держави, а навпаки, сприяв цьому, адже саме в «розмаїтті» народжується краще.

Список використаних джерел:

1. Тавадов Г. Т. Політика і національні відносини / Г.Т. Твардов // Соціально-політичні науки. – 1991. – № 10. – С. 22-26.
2. Гусейнов Г. Расизм, национализм. // Гасан Гусейнов. – Опыт словаря нового мышления / Под общ. ред. М. Ферро и Ю. Афанасьева. – М.: Прогресс, 1989. – 560 с.
3. Кцоева Г. У. Методи вивчення етнічних стереотипів / Г. У. Кцоева // Соціальна психологія і суспільна практика. – М., 1985. – С. 225-231.
4. Кольцов В. Б. Соціальна дистанція в міжнаціональному спілкуванні: досвід побудови інтегрального показника / В.Б. Кольцов // Соціологічні дослідження. – 2000. – № 2. – С. 26-29.